

Bruxelles, den 30.9.2020
SWD(2020) 314 final

ARBEJDSDOKUMENT FRA KOMMISSIONENS TJENESTEGRENE

**Rapport om retsstatssituationen 2020
Landekapitlet om Litauen**

Ledsagedokument til

**MEDDELELSE FRA KOMMISSIONEN TIL EUROPA-PARLAMENTET, RÅDET,
DET EUROPÆISKE ØKONOMISKE OG SOCIALE UDVALG OG
REGIONSUDVALGET**

**Rapport om retsstatssituationen 2020
Retsstatssituationen i Den Europæiske Union**

{COM(2020) 580 final} - {SWD(2020) 300 final} - {SWD(2020) 301 final} -
{SWD(2020) 302 final} - {SWD(2020) 303 final} - {SWD(2020) 304 final} -
{SWD(2020) 305 final} - {SWD(2020) 306 final} - {SWD(2020) 307 final} -
{SWD(2020) 308 final} - {SWD(2020) 309 final} - {SWD(2020) 310 final} -
{SWD(2020) 311 final} - {SWD(2020) 312 final} - {SWD(2020) 313 final} -
{SWD(2020) 315 final} - {SWD(2020) 316 final} - {SWD(2020) 317 final} -
{SWD(2020) 318 final} - {SWD(2020) 319 final} - {SWD(2020) 320 final} -
{SWD(2020) 321 final} - {SWD(2020) 322 final} - {SWD(2020) 323 final} -
{SWD(2020) 324 final} - {SWD(2020) 325 final} - {SWD(2020) 326 final}

DA

DA

SAMMENDRAG

Det litauiske retssystem har været genstand for et betydeligt antal reformer relateret til udnævnelsen af dommere, den øverste domstols opbygning og køreplanen for retsvæsenet. Disse reformer synes at have haft en positiv indvirkning på retssystemets effektivitet og kvalitet. Opfattelsen af domstolenes uafhængighed er blevet bedre. Forfatningsdomstolen har præciseret omfanget af dommernes funktionelle immunitet. Sagen vedrørende afskedigelsen af formanden for den øverste domstols afdeling for civile sager og den deraf følgende manglende udnævnelse til formandsembetet er nu indbragt for forfatningsdomstolen, som fastslog, at de retsakter, der vedrører afskedigelsen, var i strid med forfatningen og loven om domstolene. Retssystemet fremviser gode resultater med hensyn til effektivitet: korte gennemløbstider og begrænsede efterslæb af sager. Derudover er der planer om nye foranstaltninger til yderligere effektivitetsforbedringer. Der gøres i høj grad brug af digitale værktøjer i retssystemet, navnlig har alle domstole adgang til elektronisk sagsstyring og elektroniske domstolsstatistikker.

Litauen har i vid udstrækning etableret en institutionel ramme for bekæmpelse af korruption. I den forbindelse spiller den særlige efterforskningstjeneste en nøglerolle, idet den kombinerer politisk koordinering og forebyggelseskompetencer med undersøgelsesbeføjelser. Gennemførelsen af nogle af foranstaltningerne i handlingsplanen for bekæmpelse af korruption er blevet forsinket. Ultimo 2018 blev procedureerne for indberetning og beskyttelse af whistleblowere vedtaget. Parlamentet vedtog ændringerne til loven om lobbyvirksomhed i juni 2020. Kontrollen af erklæringer om interessekonflikter vanskeliggøres af, at der ikke findes et enkelt register over interesseerklæringer.

Den retlige ramme for mediepluralisme i Litauen garanterer den grundlæggende ret til ytringsfrihed og retten til information. Medietilsynsmyndighederne anses for at være uafhængige og effektive. Adgangen til oplysninger om medieejerskab giver anledning til en vis bekymring, da informationen om medieejerskab til offentligheden i praksis ofte er begrænset eller forældet. Formålet med en nyligt vedtaget lov om information til offentligheden er at sikre større gennemsigtighed og objektivitet af informationen til offentligheden. Et andet anliggende, der giver anledning til bekymring, er det indirekte politiske ejerskab af medier gennem datterselskaber med politiske interesser. Dette gælder navnlig de lokale og regionale medier. Et nyt mediepolitisk dokument om strategiske retningslinjer for politikken om information til offentligheden 2019-2022 indeholder en række foranstaltninger til styrkelse af mediepluralismen i Litauen.

Hvad magtdelingen angår sikrer den retlige ramme for lovgivningsprocessen gennemsigtigheden heraf og inddragelsen af interessenter. En reform fra 2019 har givet de enkelte borgere mulighed for at iværksætte en forfatningsmæssig prøvelse. Parlamentets ombudsmand spiller en afgørende rolle med hensyn til at sikre de grundlæggende rettigheder, og ombudsmanden for lige muligheder har beføjelser til at behandle klager og fremsætte konklusioner og henstillinger i alle spørgsmål relateret til forskelsbehandling. Civilsamfundets deltagelse i beslutningsprocessen er sikret, og en ny lov danner retsgrundlaget for en national NGO-fond, som forventes at blive en bæredygtig mekanisme til styrkelse af NGO'ernes institutionelle kapacitet i 2020.

I. RETSSYSTEM

Retssystemet består af de almindelige domstole (den øverste domstol, appeldomstolen, regionale domstole og distriktsdomstole) og domstolene med specielle kompetencer (den øverste forvaltningsdomstol og to regionale domstole i forvaltningsretlige sager). Distriktsdomstolens dommere udnævnes af Litauens præsident efter råd fra en udvælgelseskomité, mens den øverste domstols dommerne udnævnes af parlamentet (*Seimas*)¹ på baggrund af præsidentens nominering efter råd fra domstolsrådet. Domstolsrådet, der udelukkende består af dommere udpeget af deres kolleger, er det udøvende organ for retligt selvstyre og sikrer domstolenes og dommernes uafhængighed². Den nationale domstolsforvaltning, der er uafhængig af det udøvende organ, har kompetence til at yde materiel og teknisk bistand til domstolene, sikre, at retssystemet fungerer effektivt, og uddanne dommere. Forfatningsdomstolen består af ni dommere, der udnævnes af parlamentet blandt kandidater, der forelægges af Litauens præsident, formanden for parlamentet og formanden for den øverste domstol. Den træffer afgørelse om den forfatningsmæssige overensstemmelse af lovgivningen samt præsidentens og regeringens retsakter. Anklagere er uafhængige. Rigsadvokaten udnævnes og afskediges af Litauens præsident med parlamentets samtykke³. Lavere rangerende anklagere udnævnes af rigsadvokaten efter indstilling fra en udvælgelseskomité⁴. Advokatsamfundet er en uafhængig del af retssystemet, der finansieres af bidrag fra advokater og andre kilder.

Uafhængighed

I 2020 trådte nye lovbestemmelser om udnævnelser til retsvæsenet i kraft. Ændringerne af loven om domstolene styrkede domstolsrådets rolle i udvælgelseskomitéen til udvælgelse af kandidater til retsvæsenet⁵. Denne udvælgelseskomité består nu af tre medlemmer, som er dommere valgt af domstolsrådet, og fire lægmedlemmer valgt af Litauens præsident⁶. Tidligere blev både de juridiske medlemmer og lægmedlemmerne valgt af landets præsident. Desuden er kriterierne for udvælgelse af kandidater til retsvæsenet nu godkendt af domstolsrådet. Udvalgskomitéens udtalelse er dog ikke bindende. Ændringerne af loven om domstolene gav kandidaterne mulighed for at anfægte udvalgskomitéens udtalelse ved den øverste domstol. Dette er muligt i tilfælde af en væsentlig procedurefejl, når en sådan overtrædelse kan påvirke den objektive vurdering af kandidaterne. I sådanne tilfælde bemyndiges den øverste domstol til at suspendere udnævnelsen af en dommer til en domstol og kan pålægge udvalgspanelet at foretage en fornyet vurdering af ansøgeren eller at trække konklusionerne tilbage⁷. Selv om de dommere, der vælges af deres kolleger, fortsat udgør mindre end halvdelen af medlemmerne af udvalgskomitéen, og muligheden for revision fortsat er begrænset til proceduremæssige aspekter, er retsvæsenets øgede rolle i udvælgelsen af nye dommere og karriereforløbet for dommere i overensstemmelse med Europarådets henstillinger⁸.

---

¹ Parlamentet i Republikken Litauen består af ét kammer, nemlig *Seimas*.

² Artikel 119 i loven om domstolene.

³ Vicerigsadvokaten udnævnes og afskediges af Litauens præsident på forslag fra rigsadvokaten.

⁴ Artikel 22 og 26 i loven om ændring af loven om anklagemyndigheden, nr. I-599 af 13. oktober 1994.

⁵ Lov nr. XIII af 16. juli 2019.

⁶ Artikel 55 i loven om domstolene af 31. maj 1994, nr. I-480, som ændret.

⁷ Se foregående fodnote.

⁸ Anbefaling CM/Rec(2010)12 fra Europarådets Ministerkomité, punkt 47 og 48. I henhold til disse bør en uafhængig og kompetent myndighed, der hovedsagelig er sammensat af dommere, have beføjelse til at fremsætte henstillinger eller udtalelser, som den relevante udpegende myndighed følger i praksis, og

Retsvæsenets uafhængighed opfattes som middel til høj blandt borgerne og virksomhederne. Opfattelsen af retsvæsenets uafhængighed er blevet endnu bedre, og uafhængigheden opfattes nu som høj blandt virksomhederne (66 % af virksomhederne har angivet deres opfattelse til at være "rimelig god" eller "meget god")⁹ og middel blandt borgerne (52 % opfatter den som "rimelig god" eller "meget god")¹⁰.

Forfatningsdomstolen har præciseret omfanget af dommernes funktionelle immunitet. Den 9. marts 2020 fastslog forfatningsdomstolen, at forfatningsbestemmelserne om immunitet kun sikrer beskyttelse mod foranstaltninger til begrænsning af personers frihed, og at de proceduremæssige midler, såsom ransagninger, ikke udgør en begrænsning af friheden, og at der derfor ikke skal foreligge en godkendelse fra parlamentet eller præsidenten. Denne afgørelse blev afsagt i forbindelse med et indlæg fra parlamentet efter en afgørelse truffet af den øverste domstol i 2019. I denne afgørelse fastslog den øverste domstol, at der skal foreligge en godkendelse fra parlamentet eller præsidenten, før der kan foretages ransagninger i forbindelse med strafferetlige efterforskninger, hvor der er dommere involveret. Denne afgørelse blev af rigsadvokaten kritiseret for at føre til dommernes absolutte immunitet¹¹.

Der er mistanke om, at medlemmer af retsvæsenet er involveret i korruptionssager. I februar 2019 blev otte dommere tilbageholdt, da der var mistanke om, at de var indblandet i korruption, bestikkelse, handel med indflydelse og magtmisbrug. Dommerne var mistænkt for at modtage bestikkelse med henblik på at påvirke domme i en række administrative, civilretlige og strafferetlige sager. I øjeblikket verserer straffesagerne i den henseende. Litauens præsident anmodede om en udtalelse fra domstolsrådet, for så vidt angår en eventuel afskedigelse af de dommere, der var involveret i korruptionssagen¹², og i august 2019 afgav domstolsrådet en bekræftende udtalelse om afskedigelse af fem dommere¹³. I offentlige erklæringer henviste domstolsrådet til konsekvenserne af denne sag for professionens omdømme.

Forfatningsdomstolen fastslog, at afskedigelsen af formanden for den øverste domstols afdeling for civile sager var forfatningsstridig. I april 2020 foreslog Litauens præsident inden for rammerne af proceduren for udnævnelse af en ny formand for den øverste domstol parlamentet den daværende formand for den øverste domstols afdeling

---

en fravalgt kandidat bør have ret til at anfægte beslutningen eller i det mindste den procedure, hvorefter beslutningen blev truffet. Se også Greco, "Fourth evaluation round — Corruption prevention in respect of members of Parliament, judges and prosecutors" (fjerde evalueringsrunde — forebyggelse af korruption i forbindelse med parlamentsmedlemmer, dommere og anklagere), henstilling vii.

⁹ Figur 44, EU's resultatstavle for retsområdet 2020. Opfattelsen af retsvæsenets uafhængighed er kategoriseret som følger: meget lav (under 30 % af de adspurgte opfatter retsvæsenets uafhængighed som rimelig god og meget god), lav (mellem 30 og 39 %), middel (40-59 %), høj (60-75 %), meget høj (over 75 %).

¹⁰ Figur 46, EU's resultatstavle for retsområdet 2020.

¹¹ LRT (2019), "Investigators decry Lithuania's Supreme Court ruling that may "negatively affect fight against corruption"" (efterforskere kritiserer Litauens øverste domstols afgørelse, idet denne kan have en negativ indvirkning på bekæmpelsen af korruption). Europarådets Ministerkomité anbefaler, at dommere — når de ikke udøver en retslig funktion — bør være civil- og strafferetligt ansvarlige på samme måde som enhver anden borger. CM/Rec(2010)12 fra Europarådets Ministerkomité, punkt 65. Se også CDL-AD(2010)004, "Report on the Independence of the Judicial System Part I: The Independence of Judges" (rapport om retssystemets uafhængighed, del I: dommers uafhængighed) vedtaget af Venedigkommissionen på dens 82. plenarmøde (Venedig, den 12-13. marts 2010), punkt 61.

¹² I henhold til artikel 90, stk. 1, punkt 6, i loven om domstolene skal dommeren afskediges, hvis vedkommende er med til at miskreditere retsvæsenet. Parlamentet har kompetence til at afskedige dommere ved den øverste domstol på forslag fra Litauens præsident.

¹³ Domstolsrådet fremlagde en afvisende udtalelse om de tre øvrige dommers afskedigelse.

for civile sager, som også havde haft rollen som fungerende formand¹⁴. Parlamentets juridiske udvalg sendte præsidentens forslag — hvad der var hidtil uset — til forskellige afstemninger: en afstemning om afskedigelsen som formand for afdelingen for civile sager og en særskilt afstemning om udnævnelsen til formand for den øverste domstol. Det første forslag blev godkendt ved afstemningen, mens det andet blev forkastet. Dommeren blev således afskediget fra sin stilling som formand for afdelingen for civile sager og har efterfølgende mistet embedet som fungerende formand. Sagen blev indbragt for forfatningsdomstolen af en gruppe parlamentsmedlemmer, som sætter spørgsmålstegn ved, om parlamentets afgørelse om at afskedige dommeren fra stillingen som formand for afdelingen for civile sager tager udgangspunkt i en af de afskedigelsesgrunde, der er fastsat i forfatningens artikel 115 og artikel 90 i loven om domstolene. Den 2. september 2020 fastslog forfatningsdomstolen, at parlamentets konkrete afgørelse om at afskedige dommeren fra stillingen som formand for afdelingen for civile sager var forfatningsstridig og var i uoverensstemmelse med specifikke bestemmelser i loven om domstolene¹⁵. Forfatningsdomstolen fastslog endvidere, at den afskedigede dommer fra dagen for den officielle offentliggørelse af afgørelsen skulle beklæde stillingen som formand for den øverste domstols afdeling for civile sager¹⁶. Afskedigelsen fra stillingen som formand for afdelingen for civile sager har ifølge domstolsrådet haft en skadelig virkning på gennemsigtigheden af udnævnelser til retsvæsenet og domstolenes uafhængighed¹⁷.

Kvalitet

Der er gennemført en række reformer, herunder en omfattende reform af køreplanen for retsvæsenet. Fra januar 2018 blev antallet af distriktsdomstole reduceret fra 49 til 12, og antallet af regionale domstole i forvaltningsretlige sager blev reduceret fra fem til to. Ingen af de eksisterende retsbygninger blev imidlertid fysisk lukket, da der fortsat er domstolskamre med aktiviteter i de tidligere retslokaler. Denne reduktion af antallet af domstole var begrundet i behovet for at skabe balance i arbejdsbyrden og arbejdsvilkårene for dommere og retsmedarbejdere og rationalisere fordelingen af menneskelige og materielle ressourcer. Ifølge den nationale domstolsforvaltning har domstolsreformen resulteret i effektivitetsgevinster, en fremskyndelse af høringer og en mere effektiv forvaltning af domstolene¹⁸. Retsvæsenet, anklagemyndigheden og advokatsamfundet blev hørt under hele forarbejdet til reformen. Domstolsrådet er involveret i det statslige strategiske forvaltningssystem, der blev vedtaget ved loven om strategisk forvaltning af Republikken Litauen¹⁹, som en uafhængig deltager. Dette gør det muligt for domstolene — som en af de tre uafhængige forfatningsmæssige myndigheder — reelt at deltage i udviklingen af statens strategiske udvikling og i forhandlingerne om finansieringen af deres gennemførelse.

Der er sket ændringer i den øverste domstols opbygning. I november 2019 blev antallet af dommere ved den øverste domstol reduceret fra 35 til 32 i henhold til et

---

¹⁴ Parlamentet har kompetence til at udpege formanden for den øverste domstol på forslag fra Litauens præsident, som skal høre domstolsrådet.

¹⁵ Forfatningsdomstolen, dom af 2. september 2020, afgørelse nr. KT153-N13/2020.

¹⁶ Den pågældende dommer havde endvidere påklaget afgørelsen om afskedigelse ved distriktsdomstolen i Vilnius, som traf midlertidige foranstaltninger, idet den genansatte dommeren som formand for afdelingen for civile sager.

¹⁷ LRT (2020), "Vote on Supreme Court candidate "negates" rule of law in Lithuania – Judicial Council" (afstemning om kandidaten til den øverste domstol "ophæver" retsstatsprincippet i Litauen — domstolsrådet).

¹⁸ Communiqué fra den nationale domstolsforvaltning af 29. marts 2019.

¹⁹ Lov nr. XIII-3096 vedtaget den 25. juni 2020.

præsidentdekret. En lignende reform fandt sted i 2012, hvor antallet af dommere blev reduceret fra 37 til 35. Begge reformer var begrundet i behovet for en bedre fordeling af ressourcerne i forhold til domstolenes arbejdsbyrde og den deraf følgende stigning i antallet af dommere ved de lavere retsinstanter. Forslaget om nedsættelse af antallet af dommere blev fremsat af Litauens præsident til behandling ved den øverste domstol inden gennemførelse heraf. Denne ændring medfører ikke en degradering eller afskedigelse af dommere, da den øverste domstol allerede i praksis arbejder med det foreslåede antal dommere²⁰.

Der gøres i høj grad brug af digitale værktøjer i retssystemet. Litauen er en af de få medlemsstater, hvor der ved alle domstole er adgang til elektronisk sagsstyring og elektroniske domstolsstatistikker²¹. De fleste domstole har også adgang til elektroniske midler til at fremsende en sag, fremsende en stævning eller føre tilsyn med en sag²². Data fra 2019 viser, at der i stigende grad også indgives retsdokumenter i elektronisk form²³. Alle offentliggjorte domme fra alle instanser og domstole er tilgængelige online²⁴.

De eksisterende digitale løsninger og den retlige ramme gav mulighed for at opretholde visse af domstolenes aktiviteter under covid-19-pandemien. Ifølge oplysninger fra myndighederne har regeringen udarbejdet en covid-19-forvaltningsstrategi, der skal gennemføres i samarbejde med domstolsrådet og den nationale domstolsforvaltning, hvor det foreslås at videreudvikle den retlige ramme og de teknologiske midler til at fremme muligheden for at køre civil- og strafferetlige samt administrative sager via fjernadgang.

Effektivitet

Retssystemet fremviser gode resultater med hensyn til effektivitet. Litauen har fortsat korte gennemløbstider i civil- og handelsretlige sager, både i første instans, og når alle instanser tages i betragtning²⁵. Domstolene har også nedbragt deres allerede forholdsvis lave efterslæb²⁶.

Der er planlagt nye foranstaltninger til yderligere styrkelse af effektiviteten. Ud over de eksisterende initiativer til forbedring af anvendelsen af elektroniske midler og fremme af alternative tvistbilæggelsesmetoder og mægling er der blevet vedtaget en ny lov, som vil gøre det muligt at bilægge administrative tvister gennem udenretslig mægling²⁷, og der er ved at blive udarbejdet et lovforslag, i henhold til hvilket administrative forseelser skal kunne overføres til ikkejudicielle institutioner.

II. RAMME FOR BEKÆMPELSE AF KORRUPTION

---

²⁰ Tre dommerembeder ved den øverste domstol er allerede ubesatte, eftersom en dommer er gået på pension, der er blevet gjort brug af den disciplinære sanktion om afskedigelse af en anden dommer, og en tredje dommer er blevet udnævnt til et embede i Den Europæiske Unions Ret.

²¹ Figur 40, EU's resultattavle for retsområdet 2020.

²² Figur 27, EU's resultattavle for retsområdet 2020.

²³ Den nationale domstolsforvaltning (2020), Litauens domstole — aktivitetsresultater 2019.

²⁴ Figur 28, EU's resultattavle for retsområdet 2020.

²⁵ Figur 6 og 7, EU's resultattavle for retsområdet 2020.

²⁶ Figur 13, EU's resultattavle for retsområdet 2020.

²⁷ Lov nr. XIII-3048 af 11. juni 2020 om ændring af lov nr. X-1702. Ændringerne træder i kraft den 1. januar 2020.

Der er i det store og hele indført en retlig og institutionel ramme, der skal forebygge og bekæmpe korruption. Kompetencen til at bekæmpe korruption deles mellem flere myndigheder. Den særlige efterforskningstjeneste har kompetence til at finde frem til og efterforske de mest alvorlige korruptionsrelaterede strafbare handlinger. Anklagemyndigheden gennemfører og koordinerer efterforskningen forud for retssagen. Arbejdet udføres helt konkret af kriminalpolitiets afdeling for organiseret kriminalitet og den særlige efterforskningstjeneste. Med hensyn til forebyggelse af korruption er der vedtaget reformer til styrkelse af rammerne for interessekonflikter. Der er indført retlig beskyttelse af whistleblowere.

Litauen scorer 60/100 på Transparency international Corruption Perception Index og ligger nummer 11 i Den Europæiske Union og nummer 35 på verdensplan²⁸. Ifølge den særlige Eurobarometer-undersøgelse som udført blandt EU-borgere i 2020 opfatter, 92 % af de adspurgte korruption som et udbredt problem (EU-gennemsnit: 71 %), og 26 % føler sig personligt berørt af korruption i deres dagligdag (EU-gennemsnit: 26 %). På virksomhedsplan mener 68 % af virksomhederne, at korruption er udbredt (EU-gennemsnit: 63 %), men ifølge undersøgelserne er det kun 15 %, der mener, at korruption er et problem, når de gør forretninger (EU-gennemsnit: 37 %)²⁹. 34 % af befolkningen mener endvidere, at der er tilstrækkelig mange retsforfølgelser til, at det virker afskrækkende i forhold til korruption (EU-gennemsnit: 36 %), mens 38% af virksomhederne mener, at personer og virksomheder, der tages i at bestikke en højtstående tjenestemand, bliver behørigt straffet (EU-gennemsnit: 31 %).

Den retlige ramme er i det store og hele på plads. Den omfatter bestemmelser, der kriminaliserer korruption og dækker aktiv og passiv bestikkelse og handel med magt, som også omfatter tjenestemænd, der arbejder i udlandet. Den retlige ramme er blevet ajourført med ændringen af loven om forebyggelse af korruption. I henhold til denne lov er offentligt ansatte nu forpligtede til at indberette mulige tilfælde af korruption, når de får troværdige oplysninger om misgerningen eller er vidne til en mulig forbrydelse³⁰.

Det nationale program til bekæmpelse af korruption for 2015-2025 er ved at blive gennemført, selv om nogle af de planlagte foranstaltninger er forsinkede. Den statslige kommission for koordinering af bekæmpelse af korruption består af 19 medlemmer og er ansvarligt for forberedelsen, koordineringen og gennemførelsen af det nationale program til bekæmpelse af korruption samt for koordineringen af og kontrollen med statslige institutioners aktiviteter i kampen mod korruption³¹. Udvalget er underlagt premierministerens ansvar. Handlingsplanen gennemføres og koordineres i samarbejde med den særlige efterforskningstjeneste. Som nævnt i rapporten om det europæiske semester skal gennemførelsen af foranstaltningerne i programmet til bekæmpelse af korruption intensiveres³².

Flere myndigheder deler kompetencerne med hensyn til politikkerne om bekæmpelse af korruption og forebyggelse, efterforskning og retsforfølgning af korruption. Den særlige efterforskningstjeneste (STT) er det primære organ med kompetence til at finde frem til og efterforske de mest alvorlige korruptionsrelaterede strafbare handlinger, herunder dem, der begås af personer i ledende stillinger i den

²⁸ Transparency International (2020), Corruption Perceptions Index 2019.

²⁹ Flash Eurobarometer-undersøgelse nr. 482 (2019).

³⁰ Loven om forebyggelse af korruption, nr. IX-904, 2019.

³¹ Dekret nr. 21 fra Litauens premierminister om godkendelse af sammensætningen af Republikken Litauens statslige kommission for koordinering af bekæmpelse af korruption, den 31. januar 2019.

³² Europa-Kommissionen, landerapport for Litauen (SWD(2020) 514 final), s: 43.

offentlige forvaltning³³. Den forbereder og gennemfører korruptionsforebyggende foranstaltninger, efterforsker korruptionsrelaterede handlinger og fremmer bevidstgørelse og uddannelse inden for bekæmpelse af korruption³⁴. STT er ansvarlig over for præsidenten og parlamentet. STT har indledt henholdsvis 58 og 53 efterforskninger forud for retssagen i forbindelse med korruption i 2018 og 2019.³⁵ I 2018 oprettede STT en ny afdeling for analytisk efterretning til bekæmpelse af korruption. Hovedformålet med den nye kapacitet er at afbøde trusler og risici forårsaget af korruption, inden de afstedkommer korruptionsrelaterede forbrydelser, og understøtte igangværende strafferetlige efterforskninger ved at støtte beslutningstagningen om foranstaltninger til forebyggelse af korruption eller uddannelsesprogrammer inden for bekæmpelse af korruption. Andre myndigheder med efterforskningskompetencer er politiet, det statslige grænsepoliti, efterforskningstjenesten for økonomisk kriminalitet og toldvæsenet, der kun foretager efterforskninger forud for retssagen ved korruptionsrelaterede strafbare handlinger i tilfælde, hvor de strafbare handlinger involverer de pågældende institutioners tjenestemænd.

Afdelingerne for efterforskning af organiseret kriminalitet og korruption under anklagemyndigheden og den regionale anklagemyndighed gennemfører og koordinerer efterforskninger forud for retssagen, idet arbejdet helt konkret udføres af kriminalpolitiets afdeling for organiseret kriminalitet og STT. Der arbejder i alt 20 anklagere og 15 assistenter i afdelingen for efterforskning af organiseret kriminalitet og korruption under anklagemyndigheden. Den regionale anklagemyndighed³⁶ består af i alt 40 anklagere og 17 juridiske og tekniske assistenter³⁷. Den enkelte anklager har autonomi med hensyn til at beslutte, om vedkommende vil indlede eller gennemføre en strafferetlig efterforskning. Anklagemyndighedens udvalg for forebyggelse af korruption har kompetence til at forebygge korruption i anklagemyndigheden og er ansvarlig for at indføre et effektivt system for korruptionsforebyggende foranstaltninger og kontrol.

Der er vedtaget reformer med henblik på at styrke rammerne for interessekonflikter. Tjenestemænd, medlemmer af parlamentet, regeringsmedlemmer og andre tjenestemænd i den offentlige sektor er forpligtede til at undgå enhver form for interessekonflikt og agere på en måde, der ikke giver anledning til tvivl om deres integritet³⁸. Valgte og udnævnte medarbejdere og deres ægtefæller skal angive deres formue. Interesseerklæringer og formueangivelser indgives til den øverste etiske kommission og arkiveres i dens database. Den 27. juni 2019 vedtog parlamentet en ny udgave af loven om tilpasning af offentlige og private interesser (LAPPI), der trådte i kraft den 1. januar 2020. Loven havde til formål at lette procedurerne for konstatering af interessekonflikter³⁹. Der skal indgives en erklæring inden for en måned efter valget, udpegelsen eller udnævnelsen til en stilling. I overensstemmelse med de nye bestemmelser er der sket en ændring af, hvilke data der skal indberettes. Erklæringer vedrørende private interesser og formueangivelser indgives til den øverste etiske kommission og offentliggøres⁴⁰. Siden 2020 har omkring 90 % af disse været

---

³³ STT har navnlig afsluttet en nationalt anerkendt efterforskning forud for retssagen vedrørende politisk korruption og muligvis ulovlig lobbyvirksomhed, der blev indledt i 2016, og som involverede en stor koncern. I 2019 indledte STT og anklagemyndigheden en efterforskning forud for retssagen i forbindelse med korruption i Litauens retssystem (se ovenfor, afsnit I).

³⁴ Republikken Litauens særlige efterforskningstjeneste (2019), årsberetning.

³⁵ Europa-Kommissionen, landerapport for Litauen (SWD(2020) 514 final.

³⁶ Vilnius, Kaunas, Klaipėda, Šiauliai og Panevėžys.

³⁷ Input fra Litauen til rapporten om retsstatssituationen 2020.

³⁸ Lov nr. VIII-371 af 2. juli 1997, som ændret.

³⁹ Erklæringernes format forblev uændret, men kun visse dele blev obligatoriske.

⁴⁰ Databasen kan tilgås via <https://www.vtek.lt/deklaraciju-paieska>.

offentlige⁴¹. Den øverste etiske kommission følger en ad hoc-tilgang og indleder primært undersøgelser på baggrund af indberetninger fra whistleblowere eller medierne. Kommissionen arbejder på at oprette et register over private interesser (PINREG), som forventes at blive operationelt ultimo 2020 og øge effektiviteten af kontrollen med erklæringer vedrørende private interesser og formueangivelser ved hjælp af en krydstjekbaseret tilgang.

Den øverste etiske kommission har til opgave at føre tilsyn med lobbyvirksomhed. Registret over lobbyister, der forvaltes af den øverste etiske kommission, er offentligt⁴². Det indeholder oplysninger om alle officielt registrerede lobbyister og rapporter om deres lobbyvirksomhed.⁴³ Den øverste etiske kommission er i gang med at modernisere registret over lobbyister, således at lobbyister mere effektivt kan indsende rapporter⁴⁴. Den nye udgave af registret forventes at blive driftsklart i december 2020. Parlamentet vedtog i juni 2020 ændringer til loven om lobbyvirksomhed, som har til formål at øge gennemsigtigheden i lobbyvirksomhed og dermed gøre kontrollen med lobbyvirksomhed mere effektiv. Hvad angår "svingdørsproblematikken" indeholder de nye bestemmelser i loven om tilpasning af offentlige og private interesser (LAPPI) en inhabilitetsperiode. Efter en stilling i den offentlige forvaltning kan enkeltpersoner ikke få ansættelse i en juridisk enhed, hvis de i en periode på et år, umiddelbart før de forlader den offentlige forvaltning, direkte har udarbejdet, behandlet og truffet afgørelser vedrørende tilsyn eller kontrol med den pågældende juridiske enhed (uanset formen på den juridiske enhed) eller afgørelser om bevilling fra Litauens statslige eller kommunale budgetter til den pågældende juridiske enhed og andre afgørelser vedrørende denne enheds aktiver.

Der er indført retlig beskyttelse af whistleblowere. Loven om beskyttelse af whistleblowere trådte i kraft i januar 2019 og gælder for både den offentlige og den private sektor⁴⁵. Loven indeholder specifikke bestemmelser, der sikrer beskyttelse af whistleblowere ved formidling af oplysninger, bl.a. om trusler mod den offentlige og personlige sikkerhed og sundhed, trusler mod miljøet, forsøg på at hindre eller ulovligt påvirke efterforskninger samt finansiering af ulovlig aktivitet. Anklagemyndigheden gennemgår rapporterne om overtrædelser og koordinerer beskyttelsen af whistleblowere. Status som whistleblower bør bekræftes eller afvises inden for fem arbejdsdage. Afvises denne status, sendes rapporten tilbage til den indberettende person, som kan klage over afgørelsen. I 2019 blev der truffet 75 afgørelser, hvor 36 personer fik anerkendt deres status som whistleblower, og 39 sager blev afvist.

III. MEDIEPLURALISME

Den retlige ramme for mediepluralisme tager udgangspunkt i forfatningsmæssige sikkerhedsforanstaltninger og sektorspecifik lovgivning. Forfatningen forbyder censur og monopolisering af medierne og garanterer ytringsfrihed og informationsfrihed⁴⁶. Den institutionelle ramme består af den litauiske radio- og tv-kommission, det litauiske inspektorat for presseetik og det etiske udvalg for information til offentligheden. Formålet med en nyligt vedtaget lov om information til offentligheden er at sikre større gennemsigtighed og objektivitet af informationen til offentligheden. Et nyt mediepolitisk

---

⁴¹ Indtil 2020 var kun halvdelen offentlige (input fra Litauen til rapporten om retsstatssituationen 2020).

⁴² Registret kan tilgås via www.lobistai.lt.

⁴³ Der er i øjeblikket 106 registrerede lobbyister i landet.

⁴⁴ Input fra Litauen til rapporten om retsstatssituationen 2020.

⁴⁵ Lov nr. XIII-804 af 28. november 2017.

⁴⁶ Mellem 2019 og 2020 steg Litauen to pladser i Journalister uden Grænsers internationale pressefrihedsindeks og er nu registreret som nummer 28 i verden.

dokument om strategiske retningslinjer for politikken om information til offentligheden 2019-2022 indeholder en række foranstaltninger til styrkelse af mediepluralismen i Litauen.

Den institutionelle ramme består af flere organer. Tilsynsmyndigheden for audiovisuelle medietjenester, den litauiske radio- og tv-kommission (LRTK), er et uafhængigt organ, der er ansvarligt over for parlamentet, og som fører tilsyn med udbydere af audiovisuelle medietjenester under litauisk jurisdiktion. Dens vigtigste beslutninger, årsberetninger og undersøgelser offentliggøres og findes online. I henhold til loven om information til offentligheden udnævner parlamentet formanden og næstformanden for den litauiske radio- og tv-kommission. Den seneste udgave af Observatoriet for Mediepluralisme (MPM 2020)⁴⁷ konkluderer, at der er en meget lav risiko med hensyn til den litauiske medietilsynsmyndigheds uafhængighed og effektivitet⁴⁸. Det litauiske inspektorat for presseetik er en statslig institution, der vurderer overholdelsen af de principper om information til offentligheden, der er fastsat i loven om information til offentligheden. Det behandler klager og undersøger tilfælde af ære- og værdighedskrænkelser samt krænkelser af retten til beskyttelse af privatlivets fred i medierne. Observatoriet for Mediepluralisme 2020 vurderede endvidere risikoen forbundet med dets uafhængighed som værende meget lav. Det etiske udvalg for information til offentligheden fungerer som et selvregulerende organ, der har til formål at sikre overholdelsen af faglig etik, fremme offentlighedens bevidsthed om etiske principper og øge bevidstheden om kritisk nyhedsanalyse. Dets medlemmer omfatter producenter af information til offentligheden (medieforetagender) og journalistorganisationer.

Litauisk lovgivning sikrer gennemsigtighed med hensyn til medieejerskab. I henhold til loven om information til offentligheden skal medieselskaberne fremlægge oplysninger om deres ejerforhold for de udpegede myndigheder, navnlig kulturministeriet. Observatoriet for mediepluralisme for 2020 har vurderet gennemsigtigheden af medieejerskab i Litauen til at være behæftet med en mellemhøj risiko, da informationen om medieejerskab til offentligheden reelt ofte er begrænset eller forældet. Det bør i denne forbindelse understreges, at medlemsstaterne i overensstemmelse med det reviderede direktiv om audiovisuelle medietjenester tilskyndes til at vedtage lovgivningsmæssige foranstaltninger, således at de medietjenesteudbydere, der hører under deres jurisdiktion, offentliggør oplysninger om deres ejerforhold, herunder om de reelle ejere⁴⁹. I 2019 trådte ændringer af loven om information til offentligheden i kraft. Disse vedrørte informationssystemet for producenter og formidlere af information til offentligheden. Ifølge de litauiske myndigheder er formålet med ændringerne at sikre større gennemsigtighed i de offentlige informationsprocesser og objektiviteten af informationen til offentligheden. Systemet burde blive iværksat i slutningen af 2020 og vil offentliggøre yderligere oplysninger om medieforetagender.

En ny strategi skal styrke mediernes uafhængighed. Observatoriet for Mediepluralisme for 2020 fremhæver spørgsmålet om det indirekte politiske ejerskab af medier gennem datterselskaber med politiske interesser, navnlig med hensyn til lokale og regionale medier, og anfører en høj risiko i forbindelse med den politiske uafhængighed. Dette synes at være et vigtigt spørgsmål i betragtning af konklusionerne i MPM 2020, der fremhæver de koncentrerede ejerforhold i forbindelse med nyhedsmedierne i Litauen,

---

⁴⁷ Observatoriet for Mediepluralisme for 2020.

⁴⁸ Konklusionerne blev også bekræftet af interessenter i forbindelse med landebesøget i Litauen.

⁴⁹ Artikel 5, stk. 1, i direktivet om audiovisuelle medietjenester (direktiv (EU) 2018/1808).

hvor kun få virksomheder ejer de fleste nyhedsmedieforetagender. I 2018 udsendte Europarådets platform til fremme af beskyttelse af journalistik og journalisters sikkerhed en advarsel, der omhandlede oprettelsen af et parlamentarisk ad hoc-udvalg i januar 2018 med henblik på at tage højde for lovmæssige ændringer til regulering af forvaltningen af og tilsynet med Litauens nationale radio og tv⁵⁰. Ifølge det litauiske journalistforbund, formanden for den litauiske radio- og tv-kommission og Den Europæiske Radiounion ville nogle af de foreslåede ændringer have medført politisk kontrol med Litauens nationale radio og tv og bragt det offentlige radio- og tv-selskabs uafhængighed i fare. Under hensyntagen til bestemmelserne i loven om ændring af loven om national radio og tv erklærede Europarådets platform den 26. marts 2020, at sagen var afsluttet, og konkluderede, at den ikke længere udgør en aktiv trussel mod mediefriheden⁵¹. I februar 2019 vedtog det litauiske kulturministerium et nyt mediepolitisk dokument om strategiske retningslinjer for politikken om information til offentligheden 2019-2022, der sigter mod at udforme og koordinere en politik om information til offentligheden baseret på klare nationale prioriteter, herunder fremme af indholdsmangfoldighed og -kvalitet, pålidelig information til offentligheden, større medieafhængighed og -ansvarlighed samt uddannelse i medier og information.

Retten til information er nedfældet i den litauiske forfatning, og loven om information til offentligheden regulerer offentlighedens ret til aktindsigt i offentlige myndigheders administrative dokumenter. Journalister har dog nogle gange svært ved at få adgang til offentlig information, da de statslige institutioner til tider nægter at give dem adgang hertil⁵². Praksis med at give journalister gratis adgang til data fra registercentralen blev afskaffet i september 2018, og journalister har skarpt kritiseret denne nye begrænsning af adgangen til information til offentligheden⁵³. Regeringen har indført en midlertidig løsning. Der mangler dog fortsat at blive vedtaget de nødvendige love til sikring af en permanent og omfattende mekanisme.

Der findes en retlig ramme for beskyttelse af journalister. Interessenter anfører, at regeringen generelt respekterer ytringsfriheden og pressefriheden⁵⁴. Ikke desto mindre er fængsling blandt de sanktioner, der anvendes i forbindelse med ærekrænkelser⁵⁵. Observatoriet for Mediepluralisme for 2020 har vurderet, at den grundlæggende ret til ytringsfrihed og retten til information er forbundet med en lav risiko. Det samme gør sig gældende for indikatoren for journalistprofessionen, -standarderne og -beskyttelsen. Flere medlemmer af parlamentet har taget initiativ til at få ændret loven om information til offentligheden med henblik på at forebygge krænkelser af de grundlæggende principper om information til offentligheden og sikre journalisters uafhængighed af politisk eller

---

⁵⁰ Europarådet, Platform til fremme af beskyttelse af journalistik og journalisters sikkerhed.

⁵¹ Europarådet, Platform til fremme af beskyttelse af journalistik og journalisters sikkerhed, "Threats to the Independence of the Lithuanian LRT" (Trusler mod litauiske LRT's uafhængighed).

⁵² Journalister uden Grænser, oplysninger om Litauen, bekræftet af repræsentanter for NGO'er baseret i Litauen under landebesøget.

⁵³ Det europæiske journalistforbund, "Lithuanian journalists criticise new restriction to access public information" (litauiske journalister kritiserer de nye begrænsninger af adgangen til information til offentligheden), den 8. august 2018.

⁵⁴ Freedom House, oplysninger om Litauen.

⁵⁵ Center for Mediepluralisme og Mediefrihed (2019), "Decriminalisation of Defamation – Factsheet" (afkriminalisering af ærekrænkelser — faktablad).

statsligt pres samt ulovlig forfølgelse af kritikere⁵⁶. Disse ændringer blev støttet af det litauiske journalistforbund⁵⁷.

IV. ANDRE INSTITUTIONELLE SPØRGSMÅL VEDRØRENDE MAGTDELING

Litauen er en repræsentativ demokratisk republik med en direkte valgt præsident, et etkammerparlament (*Seimas*) og en forfatningsdomstol med ansvar for den forfatningsmæssige prøvelse af love. Lovgivningsinitiativretten kan gøres gældende af parlamentet, præsidenten, regeringen og en gruppe på mindst 50 000 borgere. Parlamentets ombudsmand har til opgave at beskytte og fremme menneskerettigheder og frihedsrettigheder.

Gennemsigtigheden i lovgivningsprocessen og inddragelsen af interessenter er forankret i lovgivningen. I henhold til loven gælder der et krav om rettidighed af offentlige høringer og offentliggørelse af deres resultater og om vurdering af de modtagne bemærkninger og forslag fra de enheder, som udkastet til retsakter er indsendt til⁵⁸. Det er også obligatorisk at foretage en vurdering af virkningen af den planlagte lovgivning⁵⁹. Selv om domstolsrådet og anklagemyndigheden ikke råder over en lovgivningsinitiativret, sikres deres deltagelse i lovgivningsprocessen gennem høringer, enten under udarbejdelsesfasen eller som eksperter i de relevante parlamentariske underudvalg. Advokatsamfundet kan udarbejde og forelægge retsakter for justitsministeriet i sager vedrørende advokatpraksis og skal også høres, når det er relevant⁶⁰. Udkast til ændringer af loven om advokatsamfundet som fremlagt i 2019 fik Rådet for Advokatsamfund i Den Europæiske Union (CCBE) til at advare om mulige uoverensstemmelser mellem udkastet til ændringer og princippet om fortrolighed i kommunikationen mellem advokater og klienter⁶¹. De udkast til ændringer, der blev anset for at give anledning til betænkeligheder, blev ikke vedtaget.

Regeringen har vedtaget foranstaltninger i forbindelse med covid-19-pandemien. Der er blevet erklæret en "nødsituation"⁶² efterfulgt af en erklæring om national karantæne og iværksættelsen af civilbeskyttelsessystemet i "fuldt beredskab"⁶³. Karantænen ophørte den 17. juni, mens nødsituationsordningen stadig kører.

Muligheden for en individuel forfatningsmæssig prøvelse blev indført i 2019. Efter en forfatningsændring har enkeltpersoner nu foruden republikkens præsident, regeringen, en gruppe på en femtedel af parlamentets medlemmer og domstolene også ret til prøvelse

---

⁵⁶ Ifølge parlamentets arbejdsprogram blev det lovforslag, der skulle have været behandlet på forårsmødet i 2020, udsat.

⁵⁷ I denne forbindelse bør det understreges, at medlemsstaterne i overensstemmelse med Europarådets henstillinger bør indføre en omfattende retlig ramme, der gør det muligt for journalister og andre medieaktører effektivt og uden frygt at bidrage til den offentlige debat (anbefaling CM/Rec(2016)4) fra Europarådets Ministerkomité, punkt I-2).

⁵⁸ Artikel 7 og 17, stk. 5, i loven om den retlige ramme af 18. september 2012, nr. XI-2220. Enhver interesseret person kan fremsætte bemærkninger og forslag til udkast til retsakter, som er offentliggjort i informationssystemet for retsakter under parlamentets kanslerkontor.

⁵⁹ Artikel 8 i loven om den retlige ramme. I visse tilfælde er det også obligatorisk at foretage en vurdering af udkast til retsakter, der har til formål at regulere offentlige forhold, med henblik på bekæmpelsen af korruption (artikel 8 i loven om forebyggelse af korruption).

⁶⁰ Artikel 57 og 60, stk. 2, i loven om advokatsamfundet af 18. marts 2004, nr. IX-2066.

⁶¹ Brev af 11. december 2019 fra formanden for CCBE til Republikken Litauens præsident.

⁶² Republikken Litauens regeringsresolution nr. 152 af 26. februar 2020 om erklæringen af en national nødsituation.

⁶³ Republikken Litauens regeringsresolution nr. 207 af 14. marts 2020 om meddelelse af karantæne i Republikken Litauen.

ved forfatningsdomstolen⁶⁴. Anerkendelsen af retten til individuel forfatningsmæssig prøvelse følger forfatningsdomstolens henstillinger⁶⁵. Den forfatningsmæssige prøvelse er begrænset til en efterfølgende kontrol af vedtagne love⁶⁶.

Uafhængige myndigheder arbejder aktivt på at sikre de grundlæggende rettigheder.

De uafhængige myndigheder omfatter parlamentets ombudsmand og ombudsmanden for lige muligheder. Parlamentets ombudsmand, der i 2017 opnåede "A"-status fra FN's globale alliance af nationale menneskerettighedsinstitutioner (GANHRI), anbefalede parlamentet, statslige eller kommunale institutioner og agenturer at ændre love eller andre retsakter, der begrænser menneskerettighederne og frihedsrettighederne. Efter en undersøgelse henledte parlamentets ombudsmand justitsministerens opmærksomhed på behovet for at sikre uskyldsformodningen i national ret med henblik på at undgå, at mistænkte og tiltalte personer ved domstolene eller i offentligheden fremføres som skyldige ved offentligt at begrænse deres bevægelsesfrihed⁶⁷. Ombudsmanden for lige muligheder har beføjelse til at undersøge klager og forelægge konklusioner og henstillinger om alle spørgsmål vedrørende forskelsbehandling som fastlagt i loven om lige muligheder og loven om lige muligheder for kvinder og mænd. FN's Komité for Afskaffelse af Diskrimination mod Kvinder har anbefalet, at kontoret for ombudsmanden for lige muligheds kompetenceområde skal udvides med henblik på at lette adgangen til domstolsprøvelse for alle kvinder på regionalt og lokalt plan, da der ikke findes regionale og lokale afdelinger af kontoret⁶⁸.

En omfattende retlig ramme sikrer civilsamfundsorganisationernes deltagelse i beslutningsprocessen.

Civilsamfundet anses for at have frit spillerum i Litauen⁶⁹. Det nationale NGO-råd bestående af ti repræsentanter for nationale paraply-NGO'er, ministerier og sammenslutningen af lokale myndigheder i Litauen, fungerer som rådgivende organ, og kommunerne råder også over et kommunalt NGO-råd og kommunalråd, der fungerer som rådgivende organer for de lokale forvaltninger. Der blev i 2019 vedtaget en ny lov om oprettelsen af NGO'er. Loven danner retsgrundlaget for en national NGO-fond, som forventes at blive en bæredygtig mekanisme til styrkelse af NGO'ernes institutionelle kapacitet i 2020. Parlamentets "gruppe for udvikling af civilsamfundet" gør det muligt for civilsamfundsorganisationer at drøfte lovgivningsmæssige spørgsmål med medlemmer af parlamentet.

---

⁶⁴ Artikel 106 i forfatningen.

⁶⁵ Afgørelse truffet af Litauens forfatningsdomstol den 28. juni 2016, nr. KT20-S10/2016.

⁶⁶ Artikel 107 i forfatningen.

⁶⁷ Parlamentets ombudsmand, Communiqué (2020), "Physical abuse may only be used by an officer when the person does not comply with the lawful instructions or requirements of the officer or otherwise opposes the officer" (fysisk misbrug kan kun anvendes af en medarbejder, hvis den pågældende ikke efterkommer den pågældendes lovlige instrukser eller krav eller på anden måde modsætter sig vedkommende).

Se også ENNHRI, "The rule of law in the European Union — Reports of the National Human Rights Institution" (retsstatsprincippet i Den Europæiske Union — rapporter fra den nationale menneskerettighedsinstitution). Dekretet fra Republikken Litauens justitsminister og Republikken Litauens indenrigsminister om konvojprocedureregler blev ændret den 26. maj 2020. I henhold til lovbestemmelserne er brugen af håndjern eller andre former for begrænsning af bevægelsesfriheden ikke længere obligatorisk.

⁶⁸ Den Europæiske Unions Agentur for Grundlæggende Rettigheder (2020), "Submission to the European Commission in the context of the preparation of the first annual Rule of Law Report" (Indlæg til Europa-Kommissionen i forbindelse med udarbejdelsen af den første årlige rapport om retsstatssituationen).

⁶⁹ CIVICUS-score, idet scoren er inddelt i fem kategorier: åben, snæver, hindret, undertrykt og lukket.

Bilag I: Liste over kilder i alfabetisk rækkefølge.*

* *Listen over indkomne bidrag i forbindelse med høringen om rapporten om retsstatsituationen 2020 kan findes på (COM-websted).*

- Centre for Media Pluralism and Media Freedom (2019), Decriminalisation of Defamation – Factsheet. https://cmpf.eui.eu/wp-content/uploads/2019/01/decriminalisation-of-defamation_Infographic.pdf.
- Centre for Media Pluralism and Media Freedom (2020), 2020 Media pluralism monitor. <https://cmpf.eui.eu/media-pluralism-monitor/mpm-2020/>.
- CIVICUS, Lithuania country profile. <https://monitor.civicus.org/country/lithuania/>.
- Council of Bars and Law Societies of Europe (2019), Letter of the President of the CCBE to the President of the Republic of Lithuania (11. december 2019).
- Den Europæiske Unions Agentur for Grundlæggende Rettigheder (2020), Submission to the European Commission in the context of the preparation of the first annual Rule of Law Report.
- Europa-Kommissionen (2018, 2019, 2020), EU's resultatavle for retlige anliggender.
- Europa-Kommissionen (2020), Country Report Lithuania (SWD(2020) 514 final).
- Europarådet, Platform to promote the protection of journalism and safety of journalists – Lithuania – <https://www.coe.int/en/web/media-freedom/lithuania>.
- Europarådet, Platform to promote the protection of journalism and safety of journalists, Threats to the Independence of the Lithuanian LRT. https://www.coe.int/en/web/media-freedom/all-results?p_p_id=sojdashboard_WAR_coesojportlet&p_p_lifecycle=2&p_p_cacheability=cache_LevelPage&p_p_col_id=column-4&p_p_col_count=1&sojdashboard_WAR_coesojportlet_keywords=&sojdashboard_WAR_coesojportlet_orderByCol=&sojdashboard_WAR_coesojportlet_orderByType=asc&sojdashboard_WAR_coesojportlet_selectedCategories=11709544&sojdashboard_WAR_coesojportlet_selectedStringFilters=resolution.resolvedalerts&sojdashboard_WAR_coesojportlet_cmd=get_pdf_dashboard.
- Europarådet: Ministerkomitéen (2010), Recommendation CM/Rec(2010)12 of the Committee of Ministers to member states on judges: independence, efficiency and responsibilities.
- Europarådet: Ministerkomitéen (2016), Recommendation CM/Rec(2016)4 on the protection of journalism and safety of journalists and other media actors.
- Europarådet: Venedigkommissionen (2010), Report on the Independence of the Judicial System Part I: The Independence of Judges adopted by the Venice Commission at its 82nd Plenary Session, CDL-AD(2010)004.
- European Federation of Journalists (2018), Lithuanian journalists criticise new restriction to access public information. <https://europeanjournalists.org/blog/2018/10/08/lithuanian-journalists-criticise-new-restriction-to-access-public-information/>.
- European Network on National Human Rights Institutions (2020), The rule of law in the European Union – Reports from National Human Rights Institution.
- Freedom House, information on Lithuania. <https://freedomhouse.org/country/lithuania/freedom-world/2020>.
- Generaldirektoratet for Kommunikation (2019), Flash Eurobarometer 482 — Businesses' attitudes towards corruption in the EU.
- Generaldirektoratet for Kommunikation (2020), Flash Eurobarometer 483 — Perceived independence of the national justice systems in the EU among the general public
- Generaldirektoratet for Kommunikation (2020), Flash Eurobarometer 484 — Perceived independence of the national justice systems in the EU among companies.
- Generaldirektoratet for Kommunikation (2020), Flash Eurobarometer 502 — Corruption.

GRECO (2014), Fourth Evaluation Round — evaluation report on Lithuania corruption prevention in respect of members of Parliament, judges and prosecutors.

GRECO (2019), Fourth Evaluation Round — compliance report on Lithuania corruption prevention in respect of members of Parliament, judges and prosecutors.

Litauens forfatningsdomstol (2016), afgørelse nr. KT20-S10/2016.

Litauens regering (2020), input fra Litauen til rapporten om retsstatssituationen 2020.

LRT (2019), Investigators decry Lithuania's Supreme Court ruling that may "negatively affect fight against corruption". <https://www.lrt.lt/en/news-in-english/19/1119922/investigators-decry-lithuania-s-supreme-court-ruling-that-may-negatively-affect-fight-against-corruption>.

LRT (2020), Vote on Supreme Court candidate "negates" rule of law in Lithuania – Judicial Council. <https://www.lrt.lt/en/news-in-english/19/1166309/vote-on-supreme-court-candidate-negates-rule-of-law-in-lithuania-judicial-council>.

National Courts Administration (2020), The Courts of Lithuania — Activity Results 2019. <https://www.teismai.lt/data/public/uploads/2020/04/trumpa-ataskaita-lapai-en-04-14.pdf>.

National Courts Administration, Communiqué (2019), The courts have presented their operational results: the court reform accelerated case hearing in courts. <https://www.teismai.lt/en/the-courts-have-presented-their-operational-results-the-court-reform-accelerated-case-hearing-in-courts/6690>.

Reporters without Borders, information on Lithuania. <https://rsf.org/en/lithuania>.

Seimas (2015), National Anti-Corruption Strategy for 2015-2025. <https://e-seimas.lrs.lt/portal/legalAct/lt/TAD/e42b7360100211e5b0d3e1beb7dd5516?jfwid=-fxdp8swm>.

Seimas ombudsmand, Communiqué (2020), Physical abuse may only be used by an officer when the person does not comply with the lawful instructions or requirements of the officer or otherwise opposes the officer. <http://lrski.lt/en/news/780-seimas-ombudsperson-physical-abuse-may-only-be-used-by-an-officer-when-the-person-does-not-comply-with-the-l>.

Special Investigation Service (2015), Inter-institutional Action Plan for the Implementation in 2015-2019 of the National Anti-Corruption Programme for 2015-2025. https://www.stt.lt/data/public/uploads/2019/12/nkkp_tvp_vertimui_en.doc.

Special Investigation Service of the Republic Of Lithuania (2019), Annual Report 2019. <https://stt.lt/doclib/ofInfo1bhmfv3h73f1wenwnc22ssqzwk>.

Special Investigation Service of the Republic of Lithuania (2019), Communiqué (14. marts 2019) *Tyrimas 'Lietuvos korupcijos žemėlapis 2018' atskleidė korupcijos tendencijas*.

Transparency International (2020), Corruption Perceptions Index 2019.

Virtuelt landebesøg i Litauen i forbindelse med rapporten om retsstatssituationen 2020.

Bilag II: Landebesøg i Litauen

Kommissionens tjenestegrene afholdt i maj og juni 2020 virtuelle møder med:

- Advokatsamfundet
- Freedom House
- Mediemyndigheden — Litauens radio- og tv-kommission
- Udenrigsministeriet
- Justitsministeriet
- Den nationale domstolsforvaltning
- Den nationale NGO-koalition
- Rigsadvokaten
- Den særlige efterforskningstjeneste
- Den øverste domstol
- Transparency International Lithuania

* Kommissionen holdt endvidere en række horisontale møder med følgende organisationer:

- Amnesty International
- Civil Liberties Union for Europe
- Civil Society Europe
- Konferencen af Europæiske Kirker
- EuroCommerce
- European Center for Not-for-Profit Law
- European Centre for Press and Media Freedom
- Det Europæiske Borgerforum
- Free Press Unlimited
- Front Line Defenders
- ILGA-Europe
- Den Internationale Juristkommission
- Den Internationale Helsingforsføderation for Menneskerettigheder
- Det Internationale Presseinstitut
- Platformen for livslang læring
- Open Society Justice Initiative/Open Society European Policy Institute
- Journalister uden Grænser
- Transparency International EU